

**Inventariserend veldonderzoek - karterende
fase**

**Zwolsestraat omg. 82-84,
Raalte, gemeente Raalte
(OV).**

**LAAGLAND
ARCHEOLOGIE**

juli 2021

Versie 1.1 (concept)

In opdracht van:
BJZ.nu

Colofon

v3

Laagland Archeologie Rapport 690

Inventariserend veldonderzoek - karterende fase Zwolsestraat omg. 82-84 te Raalte, gemeente Raalte (OV)

Auteur: Erwin Brouwer

In opdracht van: BJZ.nu

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: concept

Controle: Nick Hendrik

Autorisatie: Erwin Brouwer

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie BV
Virulyweg 21F-G
7602 RG Almelo

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 60294418

© Laagland Archeologie BV, Almelo, juli 2021

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft in juni 2021 een Inventariserend veldonderzoek - karterende fase uitgevoerd aan de Zwolsestraat, nabij huisnummers 82-84 te Raalte. Het onderzoek vond plaats in verband met de ruimtelijke procedure rondom de bouw van twee nieuwe woningen. Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol SIKB KNA 4003. Het onderzoek is een vervolg op een eerder uitgevoerd bureau- en verkennend booronderzoek. Op basis van dit vooronderzoek geldt voor dit plangebied een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten. Het hier uitgevoerde karterende booronderzoek heeft tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen. Hiertoe zijn verspreid in het toegankelijke deel van het plangebied karterende boringen gezet. Relevante lagen van de boorkernen zijn gezeefd op archeologische indicatoren. In dit stadium is karterend booronderzoek de meest efficiënte onderzoekswijze om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen.

Tijdens het karterend booronderzoek zijn geen archeologische indicatoren of archeologisch relevante lagen aangetroffen. Daarom kan worden aangenomen dat in het plangebied geen archeologische resten aanwezig zijn.

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek wordt geadviseerd geen archeologisch vervolgonderzoek in het plangebied uit te voeren en het plangebied vrij te geven voor het aspect archeologie.

De implementatie van dit advies is in handen van de bevoegde overheid, de gemeente Raalte. De gemeente wordt hierin vertegenwoordigd door haar deskundige, de heer A. Vissinga.

Mochten tijdens de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen, of resten waarvan redelijkerwijze kan worden vermoed dat het om archeologische resten gaat, dan geldt op grond van de Erfgoedwet (art. 5.10) een meldingsplicht. Dit kan bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE, www.cultureelerfgoed.nl).

Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Afbakening plan- en onderzoeksgebied	5
1.3 Administratieve gegevens	6
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik	8
1.5 Geplande verstoring	8
1.6 Gemeentelijk beleid	9
1.7 Onderzoeksdoel	9
2 Samenvatting voorgaand onderzoek	10
2.1 Inleiding	10
2.2 bureauonderzoek	10
2.3 verkennend booronderzoek	11
3 Veldonderzoek	12
3.1 Beschrijving onderzoeksmethodiek	12
3.2 Resultaten: lithologie, lithogenese en bodemontwikkeling	12
3.3 Resultaten: archeologie	13
4 Conclusie en verwachting	14
5 Selectieadvies	15
literatuur	16
BIJLAGE 1 AMZ-cyclus	17
BIJLAGE 2 Archeologische perioden	18
BIJLAGE 3 Boorpuntenkaart veldonderzoek	19
BIJLAGE 4 Boorstaten veldonderzoek	20

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

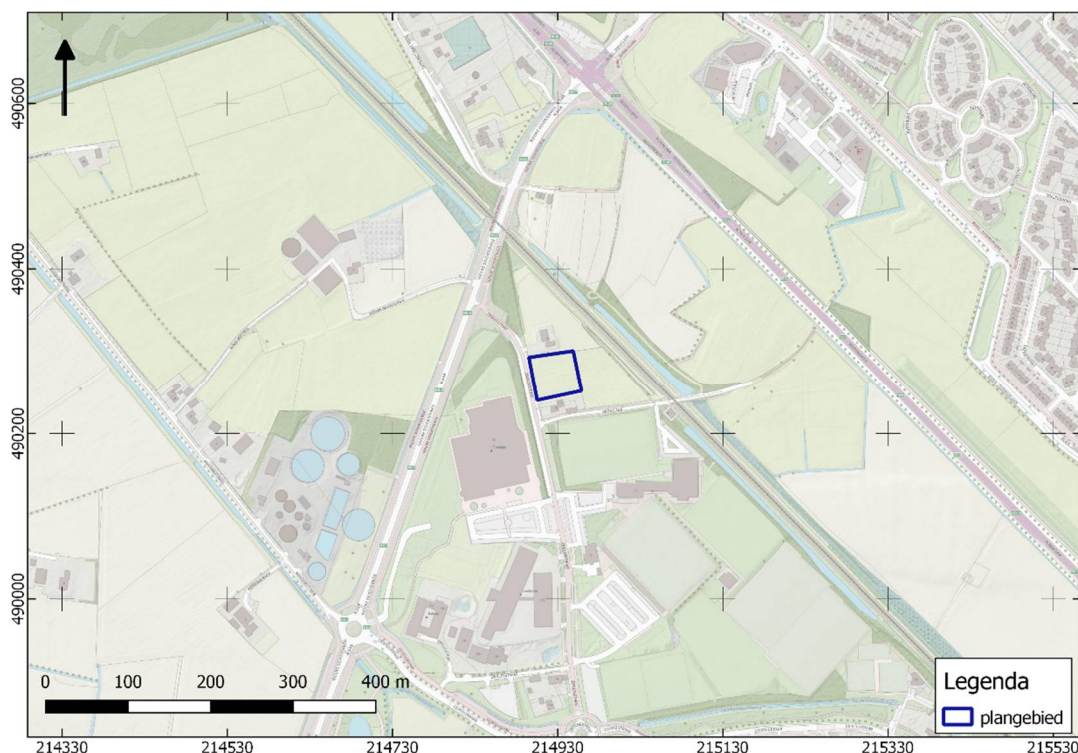
De aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande bouw van twee nieuwe woningen aan de Zwolsestraat nabij huisnummers 82-84 te Raalte, gemeente Raalte (OV). Hiertoe is een bestemmingsplanwijziging vereist. De gemeente Raalte heeft een eigen archeologiebeleid. Op basis van het bestemmingsplan dient archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden om aan te tonen dat eventueel aanwezige archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad door de geplande bouwactiviteiten. In een eerder stadium is een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd.¹

De opdrachtgever beoogt met het onderzoek de gemeentelijke paraaf te krijgen voor het onderdeel archeologie. Aanvullende wensen zijn niet kenbaar gemaakt.

1.2 AFBAKENING PLAN- EN ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied betreft de Zwolsestraat nabij huisnummers 82-84 in Raalte, gemeente Raalte (OV), zie onderstaande afbeelding.

¹ Brouwer, 2021.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied.

Het plangebied heeft een omvang van circa 2820 m². Voor een beter begrip van de bodemkundige omstandigheden en de archeologie van de planlocatie is een groter gebied bestudeerd. Een zone van 500 m rondom het plangebied wordt voldoende geacht om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen. Deze zone wordt aangeduid als 'onderzoeksgebied'.

1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Provincie	Overijssel
Gemeente	Raalte
Plaats	Raalte
Beheerder/eigenaar grond	-
Toponiem	Zwolsestraat omg 82-84
Kadastrale perceelnummer(s) ²	RTE00-M-3882
Laagland Archeologie projectnummer	RAZW211
Datum conceptrapportage	8 juli 2021
Datum definitief rapport	
XY-coördinaten	214895/490295

² kadastralekaart.com

Inventariserend veldonderzoek - karterende fase Zwolsestraat omg. 82-84 te Raalte,
gemeente Raalte, Overijssel

	214950/490300
	214905/490240
	214960/490250
Kaartblad ³	27F
Oppervlakte/lengte Plangebied	circa 2820 m2
Datering	Neolithicum - Nieuwe Tijd
Complextype	Nietopgehoogde, individuele huisplaats
Onderzoeksmeldingsnr	5089347100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek - karterende fase
Datum begin veldonderzoek	30-06-2021
Datum eind veldonderzoek	30-06-2021
Opdrachtgever	BJZ.nu
Goedkeuring bevoegde overheid	nog niet beoordeeld
Bevoegde overheid	gemeente Raalte
Adviseur namens bevoegde overheid	A. Vissinga
Beheer documentatie	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel E-depot voor de Nederlandse archeologie Archief Laagland archeologie BV
Uitvoerder	Laagland Archeologie BV Virulyweg 21F-G 7602 RG Almelo 06 51 95 35 53
Projectleider/opsteller onderzoek	Erwin Brouwer erwin.brouwer@laaglandarcheologie.nl

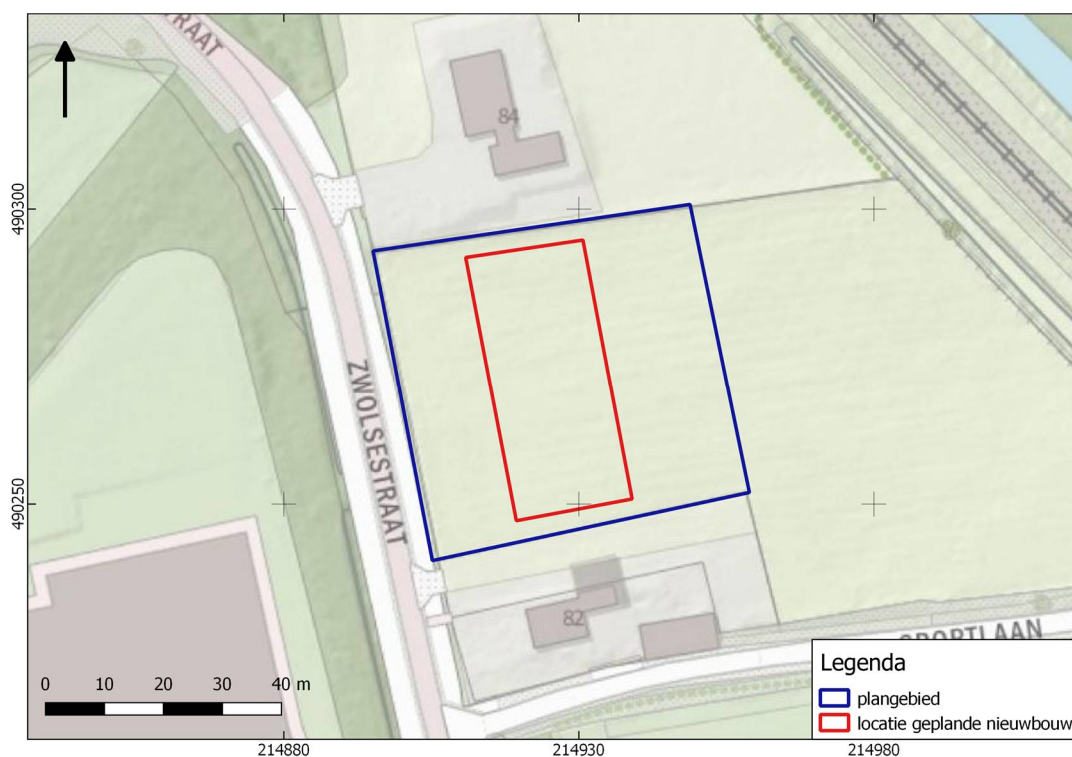
Tabel 1. Objectgegevens.

³ www.imergis.nl/htm/opentopo800.htm

1.4 HUIDIGE SITUATIE EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

Het plangebied is momenteel in gebruik als grasland. Het terrein bevat voor zover bekend geen kelders of andere ondergrondse kunstwerken en er zijn geen historisch waardevolle bouwwerken in het plangebied aanwezig.⁴

In dit stadium is de exacte invulling van de plannen nog niet bekend, anders dan dat twee woonhuizen zijn gepland. De milieutechnische condities, huidige en eventuele nieuwe waterpeil en of en zo ja wie de toekomstige gebruiker(s) wordt/worden zijn in dit stadium evenmin bekend. Onderstaande afbeelding toont de huidige situatie. Rood omlijnd is de locatie waarbinnen de nieuwe woningen zijn voorzien.

Afbeelding 2. Huidige situatie.

1.5 GEPLANDE VERSTORING

De ingrepen vinden plaats binnen het plangebied. De diepte van de geplande verstoring reikt vermoedelijk overwegend niet dieper dan ongeveer 100 cm –mv. Rioleringsbuizen kunnen dieper aangelegd worden.

⁴ bron: gemeentelijke monumentenlijst

1.6 GEMEENTELIJK BELEID

In het bestemmingsplan Raalte, Drostenkamp (artikel 16) ligt het plangebied in een zone met een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten. Archeologisch onderzoek is verplicht bij bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm –mv. De omvang van de geplande verstoringen overschrijdt de vrijstellingsgrenzen zoals die in het vigerende gemeentelijk archeologiebeleid zijn aangegeven. Op basis van het eerdere onderzoek is vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van karterende boringen. Dit advies is overgenomen door de gemeente, hierin vertegenwoordigd door haar regio-archeoloog, mevr. S. Wentink.⁵

1.7 ONDERZOEKSDOEL

Het uitgevoerde onderzoek behoort tot de eerste fasen in het huidige archeologische onderzoeksproces (zie bijlage 1). De initiatiefnemer beoogt met het hier uitgevoerde onderzoek te voldoen aan de gemeentelijke regelgeving omtrent archeologisch onderzoek. Het bureauonderzoek heeft tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen aan de hand van bestaande bronnen, en te bepalen of en zo ja welke delen van het plangebied in aanmerking komen voor vervolgonderzoek. Het verwachtingsmodel wordt getoetst en zo nodig aangevuld door middel van een verkennend booronderzoek. Op grond van de resultaten van dit onderzoek kan worden beoordeeld of en zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek nodig is om de archeologische waarde van het gebied te kunnen vaststellen.

⁵ beoordeling rapportage archeologisch onderzoek, d.d. 20-05-2021

HOOFDSTUK 2 SAMENVATTING VOORGAAND ONDERZOEK

2.1 INLEIDING

In het voorgaande bureau- en verkennend booronderzoek⁶ is naast het huidige plangebied ook een terrein ten noorden ervan onderzocht. In de huidige planvorming zijn in dit noordelijker gebied geen bodemingrepen voorzien. Het onderhavige onderzoek concentreert zich derhalve op het hierboven genoemde plangebied.

2.2 BUREAUONDERZOEK

Op basis van het bureauonderzoek ligt het plangebied in een zone met dekzandwelvingen, grenzend aan een dekzandrug. In de onmiddellijke omgeving komen diverse dekzandruggen voor waarop een dik plaggendeek (hoge zwarte enkeerdgrond) is aangebracht. In het plangebied is waarschijnlijk sprake van een laarpodzolgrond (dun plaggendeek op een veldpodzolbodem). Op een oude kaart uit 1832 komt bebouwing ten noorden van het plangebied voor. Dit betreft een boerenerf (Erve In de Wal). Het is niet precies bekend hoe oud dit erf is, maar waarschijnlijk dateert deze uit de Nieuwe Tijd. De ontginning tot bouwland in het plangebied dateert vermoedelijk ook uit deze tijd. Er zijn sterke aanwijzingen dat rondom het plangebied sprake is geweest van egalisaties, waarbij veel van het oorspronkelijke reliëf is aangetast. In hoeverre dat ook voor de plangebied opgaat is niet bekend. In dit gebied van Nederland zijn zeer veel resten gevonden uit de IJzertijd, Romeinse tijd en Vroege – Late Middeleeuwen en ook andere archeologische perioden zijn goed vertegenwoordigd. Rondom het plangebied zijn resten uit de periode Vroege Middeleeuwen – Nieuwe Tijd aangetroffen. Op basis van de inventarisatie worden resten uit de periode Neolithicum – Late Middeleeuwen verwacht (middelhoge verwachting). Daarnaast worden resten uit de Nieuwe Tijd verwacht, samenhangend met het voornoemde boerenerf (hoge verwachting).

⁶ Brouwer, 2021

2.3 VERKENNEND BOORONDERZOEK

In enkele boringen is in de top van het bodemprofiel sprake van relatief dunne, homogeen gekleurde lagen. Ze bestaan uit matig fijn, matig siltig en zwak-matig humeus zand. De lagen hebben een dikte van ongeveer 30-50 cm en liggen min of meer rechtstreeks op de natuurlijke ondergrond. Bodemkundig is hier sprake van een eerddek. Ze worden hier geïnterpreteerd als plaggendek. Uit het verkennend booronderzoek blijkt in twee boringen een B-horizont aangetroffen. Waarschijnlijk is in de overige boringen sprake van een C-horizont waarvan de top nog grotendeels intact is. Het verwachtingsmodel blijft gehandhaafd.

HOOFDSTUK 3 VELDONDERZOEK

3.1 BESCHRIJVING ONDERZOEKSMETHODIEK

Het inventariserend veldonderzoek – karterende fase heeft tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen. Het hele plangebied was toegankelijk voor archeologisch booronderzoek.

Voor aanvang van het veldonderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld⁷ en gedeponereerd in Archis3. Het veldonderzoek bestond uit het zetten van karterende boringen. Op basis van het verwachtingsmodel is karterend booronderzoek een effectieve onderzoeksmethode om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen. Conform de Leidraad Karterend Booronderzoek⁸ is uitgegaan van een boorgrid van 8 x 10 m en zijn de boringen uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. Relevante lagen (onderzijde eerddek/ verstoorte pakket, top intacte natuurlijke ondergrond) van de boorkernen zijn op archeologische indicatoren gezeefd over een maaswijdte van 4 mm.

De boringen zijn gemeten met GPS met een nauwkeurigheid van 3 m. Het bodemprofiel is beschreven volgens de norm NEN 5104 en ASB. De NAP-maaiveldhoogtes van de boringen zijn bepaald aan de hand van het AHN. De profielbeschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 4. De boorpuntenkaart met de posities van de boringen is opgenomen in bijlage 3.

3.2 RESULTATEN: LITHOLOGIE, LITHOGENESE EN BODEMONTWIKKELING

De bodemopbouw is vergelijkbaar met die van het eerdere verkennende booronderzoek in dit gebied. In diverse boringen is sprake van een tot in de C-horizont verstoord bodemprofiel (boringen 1, 3, 5, 7 en 9). Het verstoorte pakket bestaat daarbij overwegend uit matig siltig, matig fijn en humeus zand. De bovenste circa 40 cm is daarbij meestal donkergrijs, grijs of donkerbruin. Daaronder komen lagen met diverse kleurschakeringen voor.

In boringen 4, 6 en 8 is een herkenbaar eerddek gezien, bestaande uit matig fijn, matig siltig grijsgetint zand met een dikte van 30-40 cm. Daaronder zijn lagen grijs/grijsgeel gekleurd zand aanwezig, die kunnen worden geïnterpreteerd als

⁷Brouwer, 2021.

⁸ Tol e.a., 2012.

ontginningslaag. De top van het onderliggende dekzand is daarbij vermengd met een opgebrachte eerdlaag.

De natuurlijke ondergrond bestaat in de meeste boringen uit een C-horizont van matig fijn, matig siltig geel of lichtgeel zand. Daarin komen soms roestconcreties voor. In boring 2 is nog een intacte BC-horizont aanwezig. In boring 8 zijn in verstoorde lagen nog resten van een B-, BC- en C-horizont herkenbaar.

3.3 RESULTATEN: ARCHEOLOGIE

Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

HOOFDSTUK 4 CONCLUSIE EN VERWACHTING

Het karterend booronderzoek heeft geen archeologische indicatoren opgeleverd. Aangenomen wordt daarom dat in het plangebied geen archeologische vindplaats aanwezig is. Daarbij moet worden vermeld dat het hier uitgevoerde type onderzoek niet geschikt is om grondsporen (paalkuilen en dergelijke) op te sporen. Dergelijke resten kunnen alleen kansrijk door middel van gravend onderzoek worden opgespoord.

HOOFDSTUK 5 SELECTIEADVIES

Op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren. De implementatie van dit advies is in handen van de gemeente Raalte, hierin vertegenwoordigd door de archeologisch adviseur van de gemeente, de heer A. Vissinga.

Mochten bij graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen, dan geldt conform de Erfgoedwet (art. 5.10) een meldingsplicht. Dit kan bij Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (033 421 74 56) of via de website: www.cultureelerfgoed.nl/contact.

literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2005 (1997). *Landschappelijk Nederland. De fysisch geografische regio's*. Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2008. *De vorming van het land*. Assen.
- Borsboom, A.J. en J.W.H.P. Verhagen, 2012. KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P). Gouda.
- Bosch, J.H.A., 2008. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A*.
- Brouwer, E.W., 2021. *Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende fase Zwolsestraat 82-84 te Raalte, gemeente Raalte (OV). Laagland Archeologie Rapport 574*. Almelo.
- Brouwer, E.W. 2021. *Plan van Aanpak karterend booronderzoek Raalte*. Almelo
- Mulder, E.F.J. de., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*, Nederlands Normalisatie-instituut Delft.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen en M. Verbruggen, 2012. *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek v2*. SIKB

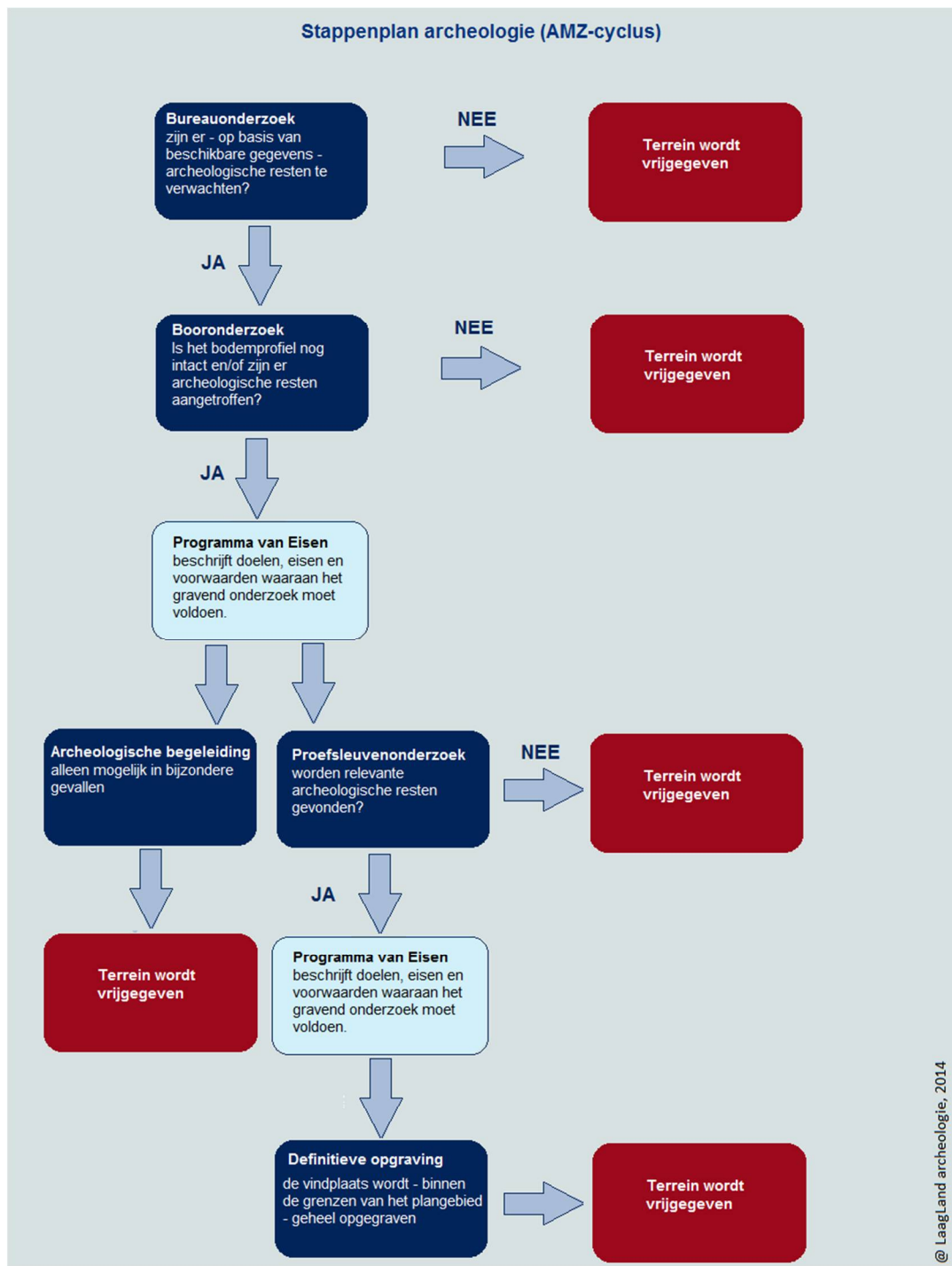
Archeologische databases/internetbronnen

ArchisIII
www.boorstaten.nl
www.topotijdreis.nl
www.hisgis.nl
www.grondwatertools.nl
www.kadastralekaart.com

Gebruikte kaarten

topografische kaart 1: 50.000. Bron: www.pdok.nl

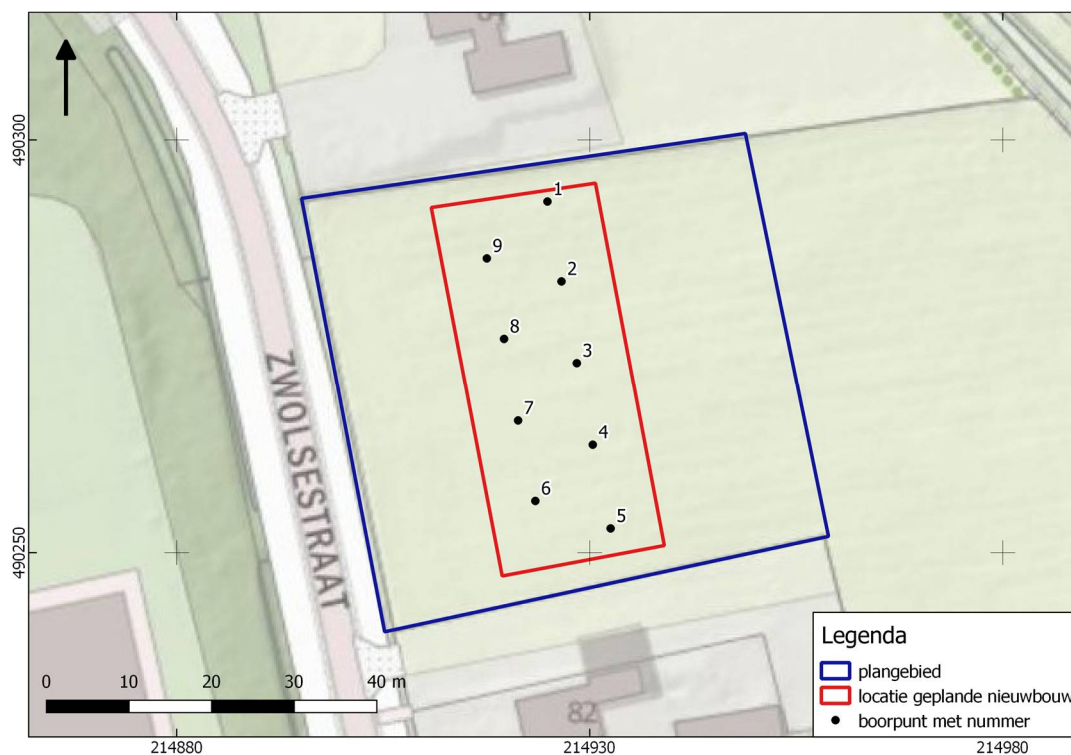
BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

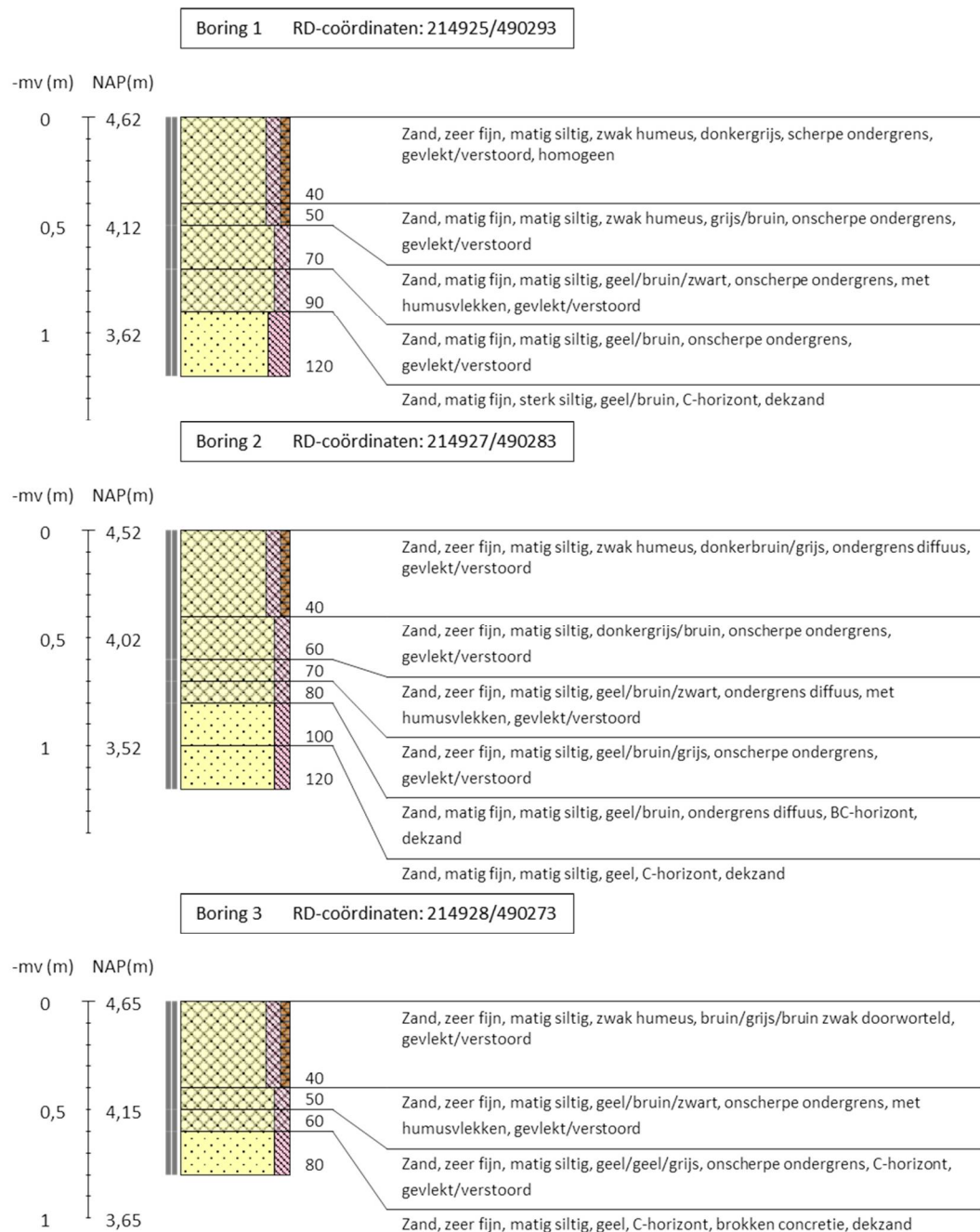
Archeologische perioden			Datering	
Nieuwe tijd	C		-1795	
	B		-1650	
	A		-1500	
Middeleeuwen	Laat		-1250	
	Vol		-1050	
	vroeg	Ottoons	-900	
		Karolingisch	-725	
		Merovingisch	-450	
Romeinse tijd	Laat		-270	
	Midden		-70 na Chr.	
	Vroeg		-15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat		-250
		Midden		-500
		Vroeg		-800
	Bronstijd	Laat		-1100
		Midden		-1800
		Vroeg		-2000
	Neolithicum	Laat		-2850
		Midden		-4200
		Vroeg		-4900/5300
	Mesolithicum	Laat		-6450
		Midden		-8640
		Vroeg		-9700
	Paleolithicum	Jong		-35.000
		Midden		-250.000
		Oud		
© Laagland Archeologie, 2014				

BIJLAGE 3 BOORPUNTENKAART VELDONDERZOEK

BIJLAGE 4 BOORSTATEN

VELDONDERZOEK

Boring 4 RD-coördinaten: 214930/490263

Boring 5 RD-coördinaten: 214933/490253

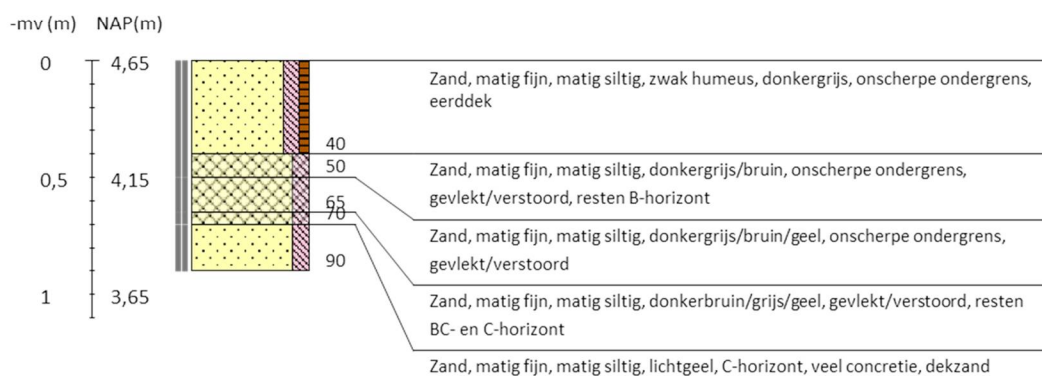
Boring 6 RD-coördinaten: 214923/490256

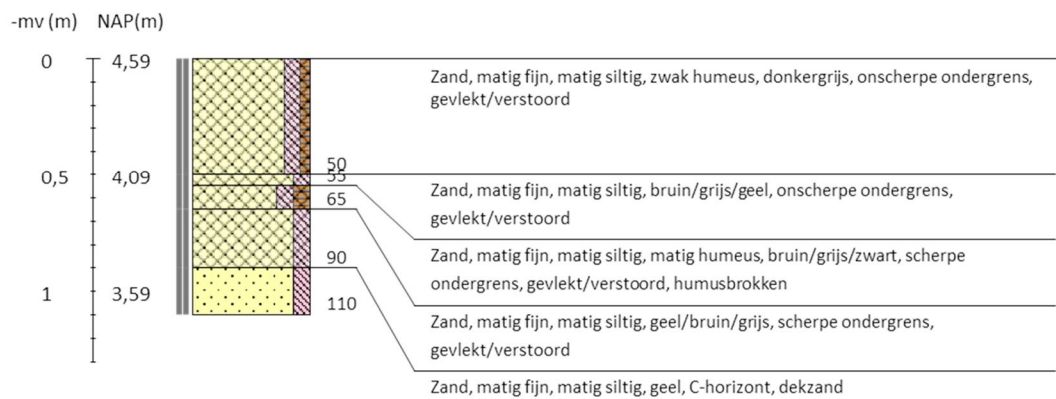
Boring 7 RD-coördinaten: 214921/490266

Boring 8 RD-coördinaten: 214920/490276

Boring 9 RD-coördinaten: 214918/490286

Legenda (conform NEN 5104, boorbeschrijvingsnorm van NITG-TNO en ASB)

Zand		Zand, zwak siltig
		Zand, matig siltig
		Zand, sterk siltig
		Zand, uiterst siltig
		Zand, kleilig

Veen		Veen, mineraalarm
		Veen, zwak kleilig
		Veen, sterk kleilig
		Veen, zwak zandig
		Veen, sterk zandig

Klei		Klei, zwak siltig
		Klei, matig siltig
		Klei, sterk siltig
		Klei, uiterst siltig
		Klei, zwak zandig
		Klei, matig zandig
		Klei, sterk zandig

Grind		Grind, zwak zandig
		Grind, matig zandig
		Grind, sterk zandig
		Grind, uiterst zandig
		Grind, siltig

Zandmediaan	uiterst fijn	< 105 µm
	zeer fijn	105 - < 150 µm
	matig fijn	150 - < 210 µm
	matig grof	210 - < 300 µm
	zeer grof	300 - < 420 µm
	uiterst grof	420 - < 2000 µm

Zandsortering	goed gesorteerd	D60/D10 < 1,8
	matig gesorteerd	D60/D10 1,8 < 3
	slecht gesorteerd	D60/D10 > 3

Inclusies/archeologische indicatoren	(resten van planten, wortels, schelpen, wortels, hout, baksteen, puin, kolengruis, glas, aardewerk, houtskool, vuursteen, bot, fosfaat)
weinig	< 1%
matig	1-10%
veel	> 10%

Boortype	Edelmanboor Ø 7 cm
	Edelmanboor Ø 10 cm
	Edelmanboor Ø 12 cm
	Edelmanboor Ø 15 cm

Guts Ø 2 cm	
Guts Ø 3 cm	

Mechanische boor Ø 10 cm	...
Mechanische boor Ø 12 cm	...
Mechanische boor Ø 15 cm	...
Mechanische boor Ø 20 cm	...

Overige toevoegingen		zwak humeus
		matig humeus
		sterk humeus
		zwak grindig
		matig grindig
		sterk grindig

Begrenzing onderliggende laag	scherp	overgangsgebied < 0,3 cm
	onscherp	overgangsgebied 0,3 - < 3 cm
	diffuus	overgangsgebied 3 cm - < 10 cm

Grondwaterstand	GHG	▲
	GWG	▼
	GLG	◆

Kalkgehalte	kalkloos	geen opbruising, minder dan 0,5% CaCO ₃
	kalkarm	hoorbare opbruising, circa 0,5 - 1 à 2 % CaCO ₃
	kalkrijk	zichtbare opbruising, 1 à 2% CaCO ₃

Boorstaten | - www.boorstaten.nl